

УДК: 328.13:323.23]:342.25](477)

© Галина Манчуленко¹

**КОМУНІКАТИВНИЙ СУПРОВІД ПРОЦЕСУ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ НА НАЦІОНАЛЬНО-
ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ: АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ (2014-2018 рр.)**

*Будь-яка реформаторська діяльність у демократичній державі передбачає своєчасне та аргументоване інформування урядом про свої дії та їх наслідки усіх громадян. Така інформаційно-просвітницька діяльність певною мірою впливає як на рівень довіри до уряду, так і на успішність результатів реформи загалом. Якщо зміни стосуються рівня місцевого самоврядування, то інформування населення повинно виходити на чільне місце серед завдань уряду і здійснюватися різними доступними для громадян шляхами. У даному аспекті початок процесу децентралізації влади в Україні став унікальною ілюстрацією широкої інформаційно-аналітичної роботи уряду, спрямованої на до-
несення основних ідей реформи громадянам.*

221

У статті представлено результати дослідження урядового дискурсу щодо процесу децентралізації влади в Україні, розміщеного на офіційному сайті Кабінету Міністрів України та в газеті «Урядовий кур'єр» з 1 квітня 2014 р. по червень 2018 р.. Публікації проаналізовані в кількісному співвідношенні, а також виокремлено особливості дискурсу різних років. Здійснено спробу узагальнення чинників, що впливають на комунікативний супровід реформи.

Ключові слова: децентралізація влади в Україні, комунікативний супровід реформи, урядові комунікації.

---

¹ Аспірантка кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна, E-mail: galinakuzub@gmail.com

---

Communicative Support of the Process of Power Decentralization on National-State Level: Analysis of Information Policy of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2014-2018)

All reforms in democratic state involve timely and reasoned informing by government about actions and their consequences for all citizens. Such informational and educational activities impact on both the level of confidence in government and the success of reform results in general. If the changes concern the local self-government, public awareness should be one of the principal goals of the government and carried out by various ways. In this aspect, the beginning of the process of power decentralization in Ukraine has become the unique illustration of the widespread information-analytical work by the government.

The article presents the results of a government discourse investigation about the process of power decentralization in Ukraine, which posted on the official website of the Cabinet of Ministers of Ukraine and in the newspaper “Uriadovy Courier” from April 1, 2014 to June 2018. We analyzed these publications in quantitative correlation as well as separated features of discourse for each respective year. Also, we made attempt to summarize the factors influencing the communicative support of the reform.

Keywords: *power decentralization in Ukraine, communicative support of reform, government communications.*

Вступ. Ідея децентралізації влади з’явилась у порядку денному після Революції гідності та стала способом усунення існуючих недоліків місцевого самоврядування і діяльності органів державної влади на місцевому рівні. Офіційним початком низки реформ стало прийняття Верховною Радою України Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні 1 квітня 2014 р. З того часу Кабінет Міністрів України в особі Прем’єр-міністра і Міністра регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України розпочали масштабну інформаційно-агітаційну кампанію з просування реформи. Тим не менш, протягом чотирьох років спостерігається поступовий спад інформаційних даних щодо процесу децентралізації влади. Оскільки його офіційне завершення планується в 2020 р. (після проведення місцевих виборів), на нашу думку, важливо провести детальний аналіз комунікативного супроводу реформи урядом та з’ясувати причини у разі виявлення змін.

Метою дослідження є аналіз комунікативного супроводу процесу децентралізації влади Кабінетом Міністрів України. Ми прагнемо виявити чи змінився за чотири роки рівень інформування населення у кількісних показниках та чи зазнало змін якісне наповнення меседжів уряду. Для аналізу було обрано основні засоби інформування Кабінету Міністрів України – офіційний сайт уряду, а також щоденне видання центральних органів виконавчої влади «Урядовий кур'єр». Окреслені часові рамки дослідження охоплюють період від 1 квітня 2014 р., коли Верховною Радою України було прийнято Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, до червня 2018 р. включно (час проведення дослідження).

Методологія дослідження включає в себе поєднання інституційного та конструктивістського підходів. Використання першого обумовлене аналізом офіційної діяльності Кабінету Міністрів з інформування громадян, що здійснюється в рамках структури самого інституту. Необхідність застосування другого підходу постає під час спроб характеристики інформації, яку доносив уряд в окремий період. Відзначаючи інформаційні публікації, що мають на меті популяризувати реформу, ми більшу увагу приділятимемо аналізу питань та проблем, які уряд виносить на публічне обговорення. На нашу думку, використання обох підходів сприятиме вичерпному аналізу вказаної проблеми дослідження.

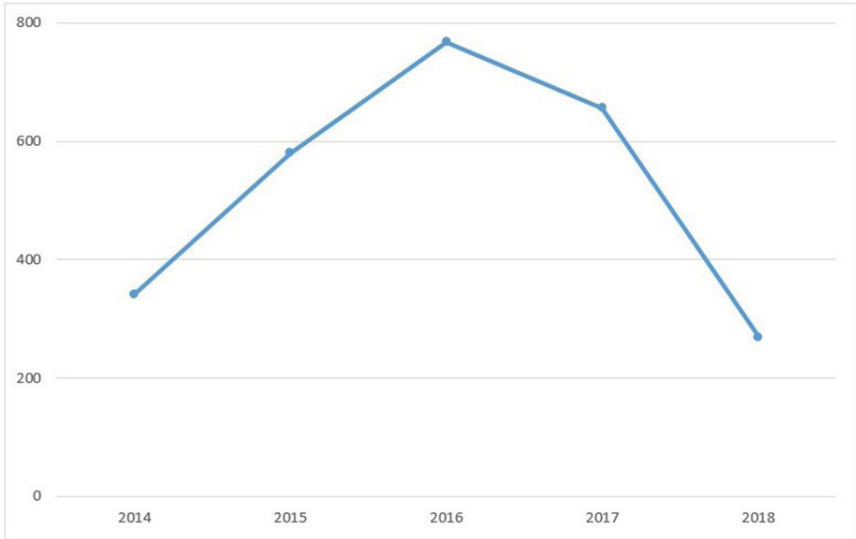
Презентація основного матеріалу дослідження. Офіційне інтернет-представництво Кабінету Міністрів України є одним з основних способів інформування та зворотного зв'язку з громадянами України. Всього за вказаний період дослідження на сайті з'явилося 2615 публікацій, що стосувались децентралізації влади. Зауважимо, що кількість публікацій є нерівномірною у різні роки: за 9 місяців 2014 р. їх було 342, у 2015 р. – 580, 2016 р. – 768, 2017 р. – 656, а за 6 місяців 2018 р. – 269 (Рис. 1).

У 2014 р. переважали повідомлення інформаційного характеру про плани та перші кроки реформи, а також вагоме місце займали публікації інформаційно-агітаційного характеру, оскільки децентралізація лише розгорталась (Уряд рішуче налаштований, 2014; Через централізацію, 2014; Децентралізація – єдиний спосіб, 2014). Окрім цього були публікації стосовно необхідності внесення змін до Конституції України (Володимир Гройсман: Ми пропонуємо, 2014; Арсе-

ній Яценюк: Позиція Уряду, 2014), а також недоцільності федералізації держави (Володимир Гройсман: Федералізація і децентралізація, 2014; Уряд за децентралізацію, 2014). Найменш чисельними були повідомлення стосовно перших результатів реформи, які здебільшого інформували про підготовку урядом законопроектів та впорядкування нормативної бази реформи (Зроблено ще один крок, 2014).

Рисунок 1

Кількість публікацій стосовно децентралізації влади на сайті КМУ

224

У 2015 р. комунікативний супровід урядом процесу децентралізації відзначився, насамперед, пропагуванням ідей бюджетної децентралізації та економічної спроможності новостворених об'єднаних територіальних громад (Євросоюз надасть, 2015; Бюджетна підтримка, 2015; Арсеній Яценюк: У наступному році, 2015). Вагоме місце у дискурсі займало питання статусу місцевих державних адміністрацій (Якщо країна взяла курс, 2015; Мінрегіон адаптує, 2015; Геннадій Зубко: Робота ОДА, 2015). Важливим меседжем від уряду стало утвердження невідворотності та загального схвалення реформи (Децентралізація та створення, 2015; Українці підтримують, 2015; Люди повірили, 2015). Оскільки внесення змін до Конституції України не відбулось протягом вказаного часу, це питання залишилось відкритим у дискурсі урядовців (Подальші реформи, 2015).

Комунікативний супровід реформи в 2016 р. набув більш конкретних рис, а на перше місце було висунуто старт галузевих реформ децентралізації – в сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, енергоефективності та землеустрою (Реформа місцевого самоврядування, 2016; Геннадій Зубко: Реформи децентралізації, 2016). Окрім пропагування результативності функціонування громад (Володимир Гройсман: Громада має, 2016; 22 об'єднані громади, 2016), бюджетної децентралізації (Арсеній Яценюк: Завдяки бюджетній децентралізації, 2016; Завдяки фінансовій децентралізації, 2016), також було звернено увагу на необхідність удосконалення системи надання адміністративних послуг (ЦНАПи стануть, 2016).

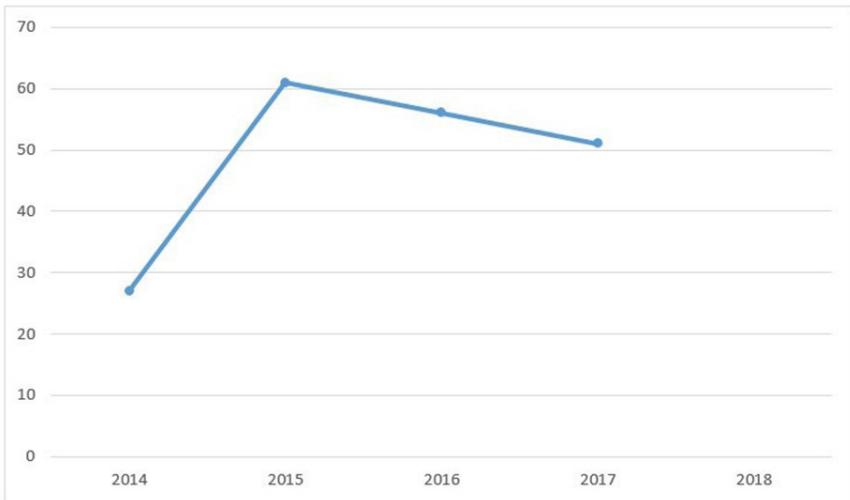
Незважаючи на незначне скорочення інформаційних матеріалів стосовно децентралізації на сайті Кабінету Міністрів в 2017 р., комунікаційний супровід реформи зберіг свою конкретику стосовно інформування про секторальні реформи децентралізації. Важливе місце займали також повідомлення щодо результатів бюджетної децентралізації та фінансової підтримки громад (Мінрегіон: Об'єднані громади, 2017; Володимир Гройсман: Результат децентралізації, 2017; Уряд спрямував, 2017; Геннадій Зубко: За три роки, 2017). Окрім цього відбувалось інформування стосовно темпів утворення об'єднаних територіальних громад в Україні (Площа об'єднаних громад, 2017; Геннадій Зубко: Регіони охоплені, 2017). Менш чисельними були повідомлення стосовно дійсного нормативного забезпечення реформи (ВРУ прийняла Закон України, 2017) та поданих до Верховної Ради України законопроектів (Утворення агломерацій, 2017; Законопроект про приєднання, 2017).

Кількість інформаційних матеріалів за шість місяців 2018 (порівно з аналогічним періодом двох попередніх років) свідчать про поступовий спад у комунікативному супроводі реформи, проте це не впливає на його змістовне наповнення. Переважна частина матеріалів як і раніше стосуються секторальних реформ, темпів об'єднання громад (До місцевих виборів, 2018; В Україні створено, 2018) та бюджетної децентралізації (Реформа децентралізації, 2018; 3 початку року, 2018). Однак дискурс також має свої особливості: важливе місце займає інформування стосовно передачі земель сільськогосподарського призначення громадам (Уряд передав землі, 2018; Володимир Гройсман: Сьогодні передали, 2018; Третина об'єднаних територіальних, 2018) та міжнародної підтримки реформи (Естонія демонструє,

2018; У Європі високо, 2018). Дещо інший підхід до аналізу комунікативного супроводу ми ви користали стосовно офіційного видання «Урядовий кур'єр». Він полягав у зверненні лише до публікацій у форматі статті – всього у період дослідження їх вийшло 213. Різниця у кількості публікацій за різні роки: за 9 місяців 2014 р. їх було 27, у 2015 р. – 61, 2016 р. – 56, 2017 р. – 51, а за 6 місяців 2018 р. – 18 (Рис. 2).

Рисунок 2

Кількість публікацій стосовно децентралізації влади у газеті «Урядовий кур'єр»

Публікації у газеті за 2014 р. мають подібні риси з повідомленнями на сайті у аналогічний період: інформаційно-агітаційні матеріали (Процишин Вадим, 2014; Бодня Тетяна, 2014; Ковальова Вікторія, 2014а), висвітлення питання бюджетної децентралізації (Писана Наталя, 2014; Шевчук Іван, 2014). Якісною відмінністю є наявність статей, що позиціонуються як інформаційно-аналітичні (Омелянчук Інна, 2014; Ковальова Вікторія, 2014б).

У публікаціях 2015 р. велика увага приділяється бюджетній децентралізації (Дацюк Лариса, 2015; Ковальова Вікторія, 2015; Громов Олег, 2015; Чебан, Олег та Світлана Ісаченко, 2015) і місцевим виборам (Власенко Вікторія, 2015; Мацегора Катерина, 2015). Значною є кількість статей про перші результати реформи у регіонах України – Одещині (Шевчук Іван, 2015), Рівненщині (Омелянчук Інна, 2015),

Буковині (Ісаченко Світлана, 2015а, 2015b), Полтавщині (Данилець Олександр, 2015), Дніпропетровщині (Біловицька Наталія, 2015) та Миколаївщині (Івашко Олена, 2015).

Статі за 2016 р. продовжують представляти процес та результати проходження децентралізації в різних областях – Закарпатській (Бедзір Василь, 2016а, 2016b), Тернопільській (Шот Микола, 2016), Рівненській (Омелянчук Інна, 2016), Сумській (Вертіль Олександр, 2016) та Волинській (Булковська Ольга, 2016). Низка публікацій стосується міжнародної підтримки реформи в Україні (Вовк Лора, 2016; Никоненко Володимир, 2016; Туглук Василь, 2016а). Також у виданні за вказаний рік подані інтерв'ю з експертами (Туглук Василь, 2016b; Кирей Роман, 2016).

В 2017 р. низка урядових меседжів все ще стосувалась доцільності децентралізації та перспектив її впровадження в Україні. На сторінках газети також продовжувалось інформування населення стосовно результатів децентралізації влади в окремих регіонах – Сумщині (Логанов Євген, 2017b), Харківщині (Логанов Євген, 2017а), Запоріжжі (Логанов Євген, 2017с), Дніпропетровщині (Юрченко Михайло,

2017), Луганщині (Особова Олена, 2017), Житомирщині (Шпак Віктор, 2017) та Прикарпатті (Туглук Василь, 2017).

Перша половина 2018 р. відзначилась кількісним спадом матеріалів стосовно децентралізації влади. Їх зміст не зазнав відчутних змін: популяризація реформи (Божко Влада, 2018; Головка Оксана, 2018; Визначено п'ять пріоритетів децентралізації, 2018; Децентралізація – ефективна частина антикорупційної стратегії, 2018) та інформування стосовно результатів децентралізації влади в областях України, а саме – Запорізькій (Логанов Євген, 2018а, 2018b, 2018с).

Аналіз особливостей комунікативного супроводу процесу децентралізації влади у крос-темпоральному вимірі, на нашу думку, неповний без виокремлення чинників та причин конкретних змін. Ключову роль в формуванні урядового дискурсу відіграло нормативне забезпечення реформи. Прийняття Верховною Радою в 2014 р. законів «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» (Верховна Рада України, 2014) та «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» (Верховна Рада України, 2014) визначило ключове місце поняття і результатів бюджетної децентралізації в комунікативному супроводі реформи уря-

дом. А закони України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контр олю та удосконалення містобудівного законодавства», прийняті парламентом в 2015 р., здійснили значний вплив на урядовий дискурс 2015-2016 рр. Нормативний чинник вплинув не лише на тематичне наповнення дискурсу, а й на кількість публікацій, про що доводять наведені дані дослідження.

228 — Зауважені зміни в кількості публікацій на сайті Кабінету Міністрів та газеті «Урядовий кур'єр» за п'ять років, на нашу думку, свідчать про зменшення темпів процесу децентралізації. Вважаємо, що відсутність суттєвого розвитку у нормативному забезпеченні реформи за останні два роки впливає в тому числі на послаблення комунікативного супроводу реформи, а відсутність прогресу у внесенні змін до Конституції України з 2015 р. взагалі виключило цю тему з порядку денного уряду. Зауважимо також про недостатнє висвітлення проблем проведення місцевих виборів до об'єднаних громад, адже до цього часу залишається невирішеним питання організації та проведення виборів в об'єднаній територіальній громаді, яка розташована в суміжних районах, а також навколо міст обласного значення. Спрямований на розв'язання цієї проблеми Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів» є недосконалим, про що стверджують також члени Центрального виборчого комітету України (Центральна виборча комісія, 2018).

Висновки. Аналіз комунікативного супроводу процесу децентралізації влади в Україні Кабінетом Міністрів у 2014–2018 рр. засвідчив: по-перше, скорочення кількості публікацій на цю тему як на сайті уряду (за 9 місяців 2014 р. їх було 342, у 2015 р. – 580, 2016 р. – 768, 2017 р. – 656, а за 6 місяців 2018 р. – 269), так і в газеті «Урядовий кур'єр» (за 9 місяців 2014 р. – 27, у 2015 р. – 61, 2016 р. – 56, 2017 р. – 51, за половину 2018 р. – 18); по-друге, відмінності в контенті на сайті уряду і друкованому виданні, де у першому переважали різноманітні інформаційні матеріали, а у другому – інформування про результати реформи в регіонах; по-третє, зміни в змісті урядового дискурсу від інформаційно-агітаційних матеріалів і популяризації децентралізації до впровадження секторальних реформ та звітування про кон-

кретні результати реформи у регіонах України; по-четверте, нерівномірне висвітлення окремих проблем, адже ключовою в урядовому дискурсі за всі чотири роки залишалась бюджетна децентралізація, а проблеми нормативного забезпечення реформи та проведення виборів висвітлювались недостатньо; по-п'яте, ключовий вплив на урядовий дискурс нормативного забезпечення децентралізації влади.

Насамкінець, варто зауважити, що комунікативний супровід реформи важливий не лише на початку, але і в процесі її проведення та завершення. Подальші дослідження урядового дискурсу процесу децентралізації влади в Україні важливі не лише з точки зору швидкого завершення реформи (анонсованого в 2020 р.), але й з метою вияву тенденцій в інформуванні громадян урядом. Подібні розвідки дають змогу прослідкувати становлення публічної політики в Україні.

Джерела та література:

1. Бедзір, Василь. 2016а. «На Закарпатті поступ забезпечують дві об'єднані громади». Урядовий кур'єр, Лютий 16. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/na-zakarpatti-postup-zabezpechuyut-dvi-obyednani-g/>

229

2. Бедзір, Василь. 2016б. «Потяг децентралізації — на запасній колії?». Урядовий кур'єр, Вересень 23. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/potyag-decentralizaciyi-na-zapasnij-koliji/>

3. Біловицька, Наталія. 2015. «Дніпропетровщина: є перші міські об'єднані громади!». Урядовий кур'єр, Вересень 30. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/dnipropetrovshina-ye-pershi-miski-obyednanigromad/>

4. Бодня, Тетяна. 2014. «Владу віддадуть громадам». Урядовий кур'єр, Квітень 16. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vladu-viddadutgromadam/>

5. Божко, Влада. 2018. «Володимир ГРОЙСМАН: «Ми відродимо українське село»». Урядовий кур'єр, Лютий 22. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/volodimir-grojsman-mi-vidrodimo-ukrayinske-selo/>

6. Булковська, Ольга. 2016. «Оптимістична децентралізація поволинськи». Урядовий кур'єр, Вересень 15. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/optimistichna-decentralizaciya-po-volinski/>

7. Вертіль, Олександр. 2016. «Гуртом виживати легше». Урядовий кур'єр, Липень 29. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/gurtomvzhivati-legshe/>

8. Верховна Рада України. 2015. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин. Закон

від 28.12.2014 №79-VIII. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/79-19/page3>

9. Верховна Рада України. 2015. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи. Закон від 28.12.2014 № 71-VIII. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71-19/page13>

10. Власенко, Вікторія. 2015. «Марк КУЛІЗ: «Ми пропонуємо перенести місцеві вибори на початок 2016 року»». Урядовий кур'єр, Березень 31. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/mark-kuliz-mi-proponuyemoperenesti-miscevi-vibori/>

11. Вовк, Лора. 2016. «ЄС вважає децентралізацію по-українськи вдалою». Урядовий кур'єр, Квітень 23. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/yes-vvazhaye-decentralizaciyu-po-ukrayinski-vdaloy/>

12. Головка, Оксана. 2018. «Децентралізація: новий етап». Урядовий кур'єр, Квітень 6. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/decentralizacijanovij-etap/>

230

— 13. Громов, Олег. 2015. «Регіони відчули позитив». Урядовий кур'єр, Березень 26. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/regioni-vidchulipozitiv/>

14. Данилець, Олександр. 2015. «Петро ВОРОНА: «Люди повинні чітко уявляти архітектоніку реформи»». Урядовий кур'єр, Серпень 6. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/petro-vorona-lyudi-povinnichitkouyavlyati-arhite>

15. Дацюк, Лариса. 2015. «Бюджетна децентралізація: від старту до фінішу». Урядовий кур'єр, Січень 13. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/byudzhetna-decentralizaciya-vid-startu-do-finishu/>

16. Івашко, Олена. 2015. «Миколаївщина: У сільради — жіноче обличчя». Урядовий кур'єр, Листопад 26. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/mikolayivshina-u-silradi-zhinoche-oblichchya/>

17. Ісаченко, Світлана. 2015а. «Володимир КУЛІШ: «Влада — це копітка робота із забезпечення добробуту громад»». Урядовий кур'єр, Грудень 1. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/volodimir-kulishvlada-cekopitka-robot-iz-zabezpechennya-dobrobutu-gromad/>

18. Ісаченко, Світлана. 2015б. «Хто кого повинен годувати?». Урядовий кур'єр, Липень 16. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/htokogopovinen-godovati/>

19. Кирей, Роман. 2016. «Олександр ВЕЛЬБІВЕЦЬ: «Усі громади під одну гребінку не підрівняєш»». Урядовий кур'єр, Жовтень 11.

<https://ukurier.gov.ua/uk/articles/oleksandr-velbivec-usi-gromadi-pido-dnu-grebinku-n/>

20. Ковальова, Вікторія. 2014а. «Ключ до успіху – децентралізація влади». Урядовий кур'єр, Квітень 25. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/klyuch-do-uspihu-decentralizaciya-vladi/>

21. Ковальова, Вікторія. 2014б. «Чи служитимуть «муніципалки» громадам?». Урядовий кур'єр, Серпень 29. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/chi-sluzhitimut-municipalki-gromadam/>

22. Ковальова, Вікторія. 2015. «Громади вчаться заощаджувати». Урядовий кур'єр, Березень 19. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/gromadi-vchatsya-zaoshadzhuвати/>

23. Логанов, Євген. 2017а. «Влада стає дедалі ближчою до народу». Урядовий кур'єр, Лютий 15. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vlada-staye-dedali-blizhchoyu-do-narodu/>

24. Логанов, Євген. 2017б. «Кожна бюджетна гривня працює на громаду». Урядовий кур'єр, Січень 24. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/kozhna-byudzhetna-grivnya-pracyuye-na-gromadu/>

25. Логанов, Євген. 2017с. «Об'єднання сприяє успіху реформ». Урядовий кур'єр, Березень 3. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/obyednannya-spriyaye-uspihu-reform/>

26. Логанов, Євген. 2018а. «Громади Запоріжжя довели свою ефективність». Урядовий кур'єр, Січень 11. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/gromadi-zaporizhzhya-doveli-svoyu-efektivnist/>

27. Логанов, Євген. 2018б. «Запоріжжя має амбітні плани на цей рік». Урядовий кур'єр, Лютий 21. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/zaporizhzhya-maye-ambitni-plani-na-sej-rik/>

28. Логанов, Євген. 2018с. «На Запоріжжі знають, як розвивати громади». Урядовий кур'єр, Січень 5. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/na-zaporizhzhhi-znayut-yak-rozvivati-gromadi/>

29. Мацегора, Катерина. 2015. «Місцеві вибори невід'ємні від децентралізації». Урядовий кур'єр, Червень 5. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/miscevi-vibori-nevidyemni-vid-decentralizaciyi/>

30. Никоненко, Володимир. 2016. «25 об'єднаних громад одержать міжнародну підтримку в реформуванні». Урядовий кур'єр, Листопад 15. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/25-obyednanih-gromadoderzhat-mizhnarodnu-pidtrimku/>

31. Омелянчук, Інна. 2014. «Чи вийде з депресії місцеве самоврядування?». Урядовий кур'єр, Червень 13. <https://ukurier.gov.ua/uk/>

articles/chi-vijde-z-depresi-ji-misceve-samovryaduvannya/

32. Омелянчук, Інна. 2015. «Рівненщину «кroyать» по-новому». Урядовий кур'єр, Травень 22. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/rivnenshinu-kroyat-po-novomu/>

33. Омелянчук, Інна. 2016. «На Рівненщині виникла загроза розбалансованості місцевого бюджету». Урядовий кур'єр, Січень 15. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/na-rivnenshini-vinikla-zagrozarozbalansovanosti-m/>

34. Особова, Олена. 2017. «Хто гальмує створення об'єднаних територіальних громад на Луганщині?». Урядовий кур'єр, Квітень 11. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/hto-galmuye-stvorennya-obyednanihteritorialnih-gr/>

35. Писана, Наталя. 2014. «Законопроект про бюджетну децентралізацію забезпечить регіонам фінансову самостійність». Урядовий кур'єр, Серпень 15. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/donorstvozalishayetsya/>

232

36. Процишин, Вадим. 2014. «Губернії — в сусідній державі». Урядовий кур'єр, Квітень 2. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/guberniyi-v-susidnij-derzhavi/>

37. Туглук, Василь. 2016а. «Беренд де Гроот: «Те, що пропонує ЄС, дає Україні дуже добру нагоду вдало провести децентралізацію, зробити з неї історію успіху»». Урядовий кур'єр, Грудень 21. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/berend-de-groot-te-sho-proponuye-yes-dayeukrayini/>

38. Туглук, Василь. 2016б. «Мирослав ПІТЦИК: «Реформи слід проводити на одному подиху»». Урядовий кур'єр, Травень 13. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/miroslav-pitcik-reformi-slid-provoditi-naodnomu-p/>

39. Туглук, Василь. 2017. «Від об'єднання до позитивних зрушень». Урядовий кур'єр, Червень 10. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vid-obyednannya-do-pozitivnih-zrushen/>

40. Урядовий кур'єр. 2018. «Визначено п'ять пріоритетів децентралізації». 14 квітня 2018. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/viznachenopyat-prioritetiv-decentralizaciyi/>

41. Урядовий кур'єр. 2018. «Децентралізація — ефективна частина антикорупційної стратегії». 20 червня 2018. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/decentralizaciya-efektivna-chastina-antikorupcijno/>

42. Урядовий портал. 2014. «Арсеній Яценюк: Позиція Уряду незмінна – зміни до Конституції, розширення повноважень регіонів у єдиній унітарній державі». 8 травня 2014 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247282384>

43. Урядовий портал. 2014. «Володимир Гройсман: Ми пропонуємо закріпити в Конституції право місцевого самоврядування на частину загальнонаціональних податків». 24 квітня 2014 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247241054>

44. Урядовий портал. 2014. «Володимир Гройсман: Федералізація і децентралізація влади не мають нічого спільного між собою». 8 квітня 2014 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247188193>

45. Урядовий портал. 2014. «Децентралізація – єдиний спосіб для України стати сильнішою, – президент Комітету Регіонів ЄС М.Лебран на зустрічі з В. Гройсманом». 4 липня 2014 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247436026>

46. Урядовий портал. 2014. «Зроблено ще один крок на шляху децентралізації – місцеві ради самостійно визначатимуть структуру та чисельність своїх виконавчих органів». 3 грудня 2014 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247792063>

47. Урядовий портал. 2014. «Уряд за децентралізацію влади, але засуджує заклики про федералізацію, – Арсеній Яценюк». 10 квітня 2014 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247196431>

48. Урядовий портал. 2014. «Уряд рішуче налаштований на проведення реформи місцевого самоврядування, адже це ключова реформа, – В. Гройсман». 20 травня 2014 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247318437#>

49. Урядовий портал. 2014. «Через централізацію ми почали перетворюватися на країну нереалізованих можливостей, – Володимир Гройсман». 17 червня 2014 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247396212>

50. Урядовий портал. 2015. «Арсеній Яценюк: У наступному році доходи місцевих громад зростуть майже на 46 мільярдів гривень». 27 грудня 2015 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248736858>

51. Урядовий портал. 2015. «Бюджетна підтримка реформи децентралізації збільшена, – Геннадій Зубко». 25 грудня 2015 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248734995>

52. Урядовий портал. 2015. «Геннадій Зубко: Робота ОДА має трансформуватися під вимоги децентралізації». 24 грудня 2015 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248730521>

53. Урядовий портал. 2015. «Децентралізація та створення нових громад стали незворотними, – Геннадій Зубко». 9 листопада 2015 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248614974>

54. Урядовий портал. 2015. «Євросоюз надасть 90 млн. євро на підтримку проектів з децентралізації в Україні». 11 вересня 2015 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248474609>

55. Урядовий портал. 2015. «Люди повірили у децентралізацію, і наш обов'язок – виправдати їхні сподівання, до кінця пройти шляхом розвитку місцевої демократії, – В'ячеслав Негода». 2 грудня 2015 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248674238>

56. Урядовий портал. 2015. «Мінрегіон адаптує застарілу модель управління на місцях до майбутньої системи виконкомів, – Геннадій Зубко». 22 грудня 2015 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248724790>

234

57. Урядовий портал. 2015. «Подальші реформи в країні потребують змін до Конституції, – Геннадій Зубко». 25 червня 2015 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248277132>

58. Урядовий портал. 2015. «Українці підтримують реформу децентралізації, – соціологія». 25 листопада 2015 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248658911>

59. Урядовий портал. 2015. «Якщо країна взяла курс на децентралізацію, то іншого шляху, крім переведення місцевих держадміністрацій у статус префектур, немає, – В'ячеслав Негода». 13 листопада 2015 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248627228>

60. Урядовий портал. 2016. «22 об'єднані громади готові розпочати 111 проектів з розбудови інфраструктури за фінансової підтримки держави, – Геннадій Зубко». 23 травня 2016 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249051244>

61. Урядовий портал. 2016. «Арсеній Яценюк: Завдяки бюджетній децентралізації доходи місцевих бюджетів в минулому році зросли на 42,5%». 16 лютого 2016 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248835506>

62. Урядовий портал. 2016. «Володимир Гройсман: Громада має бути двигуном змін, що забезпечать зміцнення та розвиток України». 7 травня 2016 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249015112>

63. Урядовий портал. 2016. «Геннадій Зубко: Реформи децентралізації та енергоефективності залишаються пріоритетними». 14 квіт-

ня 2016 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248962324>

64. Урядовий портал. 2016. «Завдяки фінансовій децентралізації доходи місцевих бюджетів за рік зросли в 1,5 раза». 5 квітня 2016 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248940001>

65. Урядовий портал. 2016. «Реформа місцевого самоврядування неможлива без фундаментальних змін в системі освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, – Геннадій Зубко». 12 березня 2016 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248887899>

66. Урядовий портал. 2016. «ЦНАПи стануть ефективним інструментом реформи децентралізації, – Геннадій Зубко». 11 лютого 2016 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248824805>

67. Урядовий портал. 2017. «Володимир Гройсман: Результат децентралізації – понад 100 млрд грн додаткових ресурсів на місцях». 31 березня 2017 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249865979>

68. Урядовий портал. 2017. «ВРУ прийняла Закон України № 4742 – старости в ОТГ отримали чіткий статус та повноваження, – Геннадій Зубко». 9 лютого 2017 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249729070>

69. Урядовий портал. 2017. «Геннадій Зубко: За три роки підтримка регіонів з держбюджету збільшилась у 33 рази». 9 серпня 2017 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250182917>

70. Урядовий портал. 2017. «Геннадій Зубко: Регіони охоплені децентралізацією від 25% до 75%». 23 серпня 2017 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250219527>

71. Урядовий портал. 2017. «Законопроект про приєднання громад до міст обласного значення профільний парламентський комітет рекомендує прийняти одразу в цілому». 7 червня 2017 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250047485>

72. Урядовий портал. 2017. «Мінрегіон: Об'єднані громади освоїли 95% субвенції на розвиток інфраструктури своїх територій. Реформа діє». 13 січня 2017 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249655902>

73. Урядовий портал. 2017. «Площа об'єднаних громад в Україні більша за Угорщину чи Португалію, – Геннадій Зубко». 20 червня 2017 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250082014>

74. Урядовий портал. 2017. «Уряд спрямував 1,5 млрд грн субвенції на формування інфраструктури ОТГ». 7 червня 2017 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250045867>

75. Урядовий портал. 2017. «Утворення агломерацій може дати новий поштовх для розвитку громад, – В'ячеслав Негода». 16 лютого

2017 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249748511>

76. Урядовий портал. 2018. «В Україні створено 705 об'єднаних громад, і процес набиратиме обертів, – Глава Уряду». 4 червня 2018 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/v-ukrayini-stvoreno-705-obyednanihgromad-i-proces-nabiratime-obertiv-glava-uryadu>

77. Урядовий портал. 2018. «Володимир Гройсман: Сьогодні передали громадам ще понад 20 тис. Га земель». 5 квітня 2018 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/volodimir-grojsman-sogodni-peredali-gromadam-she-ponad-20-tis-ga-zemel>

78. Урядовий портал. 2018. «До місцевих виборів 2020 року ми б хотіли підійти з максимальною кількістю об'єднаних громад, – Геннадій Зубко». 5 лютого 2018 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/do-miscevih-viboriv-2020-roku-mi-b-hotili-pidijti-z-maksimalnoyukilkisty-obyednanihgromad-gennadij-zubko>

236
— 79. Урядовий портал. 2018. «Естонія демонструє всебічну солідарність з Україною і підтримку реформ – зустріч Глави Уряду з Президентом Естонської Республіки». 22 травня 2018 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/estoniya-demonstruye-vsebichnu-solidarnist-zukrayinoyu-i-pidtrimku-reform-zustrich-glavi-uryadu-z-prezidentomestonskoyi-respubliki>

80. Урядовий портал. 2018. «З початку року місцеві бюджети об'єднаних громад області зросли на 26%». 14 березня 2018 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/z-pochatku-roku-miscevi-byudzheti-obyednanihgromad-oblasti-zrosli-na-26>

81. Урядовий портал. 2018. «Реформа децентралізації дозволила збільшити загальний обсяг місцевих бюджетів до 231 млрд грн, – Глава Уряду». 28 лютого 2018 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/reformadecentralizaciyi-dozvolila-zbilshiti-zagalnij-obsyag-miscevih-byudzhetivdo-231-mlrd-grn-glava-uryadu>

82. Урядовий портал. 2018. «Третина об'єднаних територіальних громадуже отримала сільгоспземлі від Уряду». 6 червня 2018 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/tretina-obyednanihgromad-uzhe-otrimala-silgospzemli-vid-uryadu>

83. Урядовий портал. 2018. «У Європі високо оцінюють і підтримують децентралізацію та розвиток регіонів в Україні, – В'ячеслав Негода». 12 березня 2018 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/u-yevropivisoko-ocinyuyut-i-pidtrimuyut-decentralizaciyu-ta-rozvitok-regioniv-vukrayini-vyacheslav-negoda>

84. Урядовий портал. 2018. «Уряд передав землі сільгосппризначення першим семи об'єднаним громадам». 27 лютого 2018 р. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/kabmin-peredav-zemli-silgosppriznachennyapershim-semi-obyednanim-gromadam>

85. Центральна виборча комісія. 2018. «Комісія звернулася до комітетів Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя і з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування щодо підготовки відповідних змін до законодавчих актів для унормування особливостей організації підготовки та проведення перших місцевих виборів». 5 вересня 2017 р. http://www.cvk.gov.ua/news/news_05092017.htm

86. Чебан, Олег та Світлана Ісаченко. 2015. «Місцеві бюджети стали багатшими». Урядовий кур'єр, Серпень 8. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/miscevi-byudzheti-stali-bagatshimi/>

87. Шевчук, Іван. 2014. «Вершки і корінці місцевого бюджету». Урядовий кур'єр. Вересень 18. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vershki-i-korinci-miscevogo-byudzhetu/>

237

88. Шевчук, Іван. 2015. «Як оцінюють процеси децентралізації на Одещині?». Урядовий кур'єр, Березень 3. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/yak-ocinyuyut-procesi-decentralizaciyi-na-odeshini/>

89. Шот, Микола. 2016. «Тернопільщина – лідер у країні з об'єднання територіальних громад». Урядовий кур'єр, Березень 30. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ternopilshina-lider-u-krayini-z-obyednannya-terito/>

90. Шпак, Віктор. 2017. «Володимир Ширма: «ОТГ – не самоціль, а шлях вирішення нагальних потреб громад»». Урядовий кур'єр, Квітень 6. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/volodimir-shirma-otg-nesamocil-shlyah-virishennya/>

91. Юрченко, Михайло. 2017. «У Дніпрі відчувають вигоди децентралізації». Урядовий кур'єр, Лютий 28. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/u-dnipri-vidchuvayut-vigodi-decentralizaciyi/>

References:

1. Bedzir, Vasyl. 2016a. «Na Zakarpatti postup zabezpechuiut dvi obiednani hromady». Uriadovyi kurier, Liutyi 16. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/na-zakarpatti-postup-zabezpechuyut-dvi-obyednani-g/> (accessed May 5, 2017).

2. Bedzir, Vasyl. 2016b. «Potiah detsentralizatsii – na zapasni kolii?». Uriadovyi kurier, Veresen 23. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/>

potyagdecentralizaciyi-na-zapasnij-koliiyi/ (accessed May 5, 2017).

3. Bilovytska, Nataliia. 2015. «Dnipropetrovshchyna: ye pershi miski obiednani hromady!». Uriadovyi kurier, Veresen 30. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/dnipropetrovshina-ye-pershi-miski-obyednani-gromad/> (accessed May 5, 2017).

4. Bodnia, Tetiana. 2014. «Vladu viddadut hromadam». Uriadovyi kurier, Kvitlen 16. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vladu-viddadutgromadam/> (accessed May 5, 2017).

5. Bozhko, Vlada. 2018. «Volodymyr HROISMAN: «My vidrodymo ukrainske selo»». Uriadovyi kurier, Liutyi 22. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/volodimir-grojsman-mi-vidrodimo-ukrayinske-selo/> (accessed May 5, 2017).

6. Bulkovska, Olha. 2016. «Optymistychna detsentralizatsiia povolynsky». Uriadovyi kurier, Veresen 15. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/optimistichna-decentralizaciya-po-volinski/> (accessed May 10, 2017).

238

— 7. Vertil, Oleksandr. 2016. «Hurtoom vyzhyvaty lehshe». Uriadovyi kurier, Lypen 29. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/gurtoom-vizhivatilegshe/> (accessed May 10, 2017).

8. Verkhovna Rada Ukrainy. 2015. Pro vnesennia zmin do Biudzhetnoho kodeksu Ukrainy shchodo reformy mizhbiudzhetnykh vidnosyn. Zakon vid 28.12.2014 №79-VIII. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/79-19/page3> (accessed May 10, 2017).

9. Verkhovna Rada Ukrainy. 2015. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo podatkovoi reformy. Zakon vid 28.12.2014 № 71-VIII. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71-19/page13> (accessed May 10, 2017).

10. Vlasenko, Viktoriia. 2015. «Mark KULZ: «My proponuiemo perenesty mistsevi vybory na pochatok 2016 roku»». Uriadovyi kurier, Berezen 31. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/mark-kulz-miproponuemo-perenesti-miscevi-vibori-/> (accessed May 10, 2017).

11. Vovk, Lora. 2016. «IeS vvazhaie detsentralizatsiiu po-ukrainsky vdaloiu». Uriadovyi kurier, Kvitlen 23. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/yes-vvazhaye-decentralizaciyu-po-ukrayinski-vdaloy/> (accessed May 10, 2017).

12. Holovko, Oksana. 2018. «Detsentralizatsiia: novyi etap». Uriadovyi kurier, Kvitlen 6. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/decentralizaciya-novijetap/> (accessed May 10, 2017).

13. Hromov, Oleh. 2015. «Rehiony vidchuly pozytyv». Uriadovyi kurier, Berezen 26. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/regioni-vidchulipozitiv/> (accessed May 10, 2017).

14. Danylets, Oleksandr. 2015. «Petro VORONA: «Liudy povynni chitko uiavliaty arkhitektoniku reformy»». Uriadovyi kurier, Serpen 6. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/petro-vorona-lyudi-povinni-chitkou-vavlyati-arhite> (accessed June 10, 2017).

15. Datsiuk, Larysa. 2015. «Biudzhetna detsentralizatsiia: vid startu do finishu». Uriadovyi kurier, Sichen 13. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/byudzhetna-decentralizaciya-vid-startu-do-finishu/> (accessed June 10, 2017).

16. Ivashko, Olena. 2015. « Mykolaivshchyna: U silrady – zhinoche oblychchia». Uriadovyi kurier, Lystopad 26. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/mikolayivshina-u-silradi-zhinoche-oblichchia/> (accessed June 10, 2017).

17. Isachenko, Svitlana. 2015a. «Volodymyr KULISH: «Vlada – tse kopitka robota iz zabezpechennia dobrobutu hromad»». Uriadovyi kurier, Hruden 1. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/volodimir-kulish-vlada-cekopitka-robota-iz-zabezp/> (accessed June 10, 2017). 239

18. Isachenko, Svitlana. 2015b. «Khto koho povynen hoduvaty?». Uriadovyi kurier, Lypen 16. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/htokogopovinen-goduvati/> (accessed June 10, 2017).

19. Kyrei, Roman. 2016. «Oleksandr VELBIVETs: «Usi hromady pid odnu hrebinku ne pidrivniaiesh»». Uriadovyi kurier, Zhovten 11. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/oleksandr-velbivec-usi-gromadi-pid-odnu-grebinku-n/> (accessed May 10, 2017).

20. Kovalova, Viktoriia. 2014a. «Kliuch do uspikhu – detsentralizatsiia vlady». Uriadovyi kurier, Kviten 25. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/klyuch-do-uspihu-decentralizaciya-vladi/> (accessed May 10, 2017).

21. Kovalova, Viktoriia. 2014b. «Chy sluzhytymut «munitsypalky» hromadam?». Uriadovyi kurier, Serpen 29. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/chi-sluzhitimut-municipalki-gromadam/> (accessed May 10, 2017).

22. Kovalova, Viktoriia. 2015. «Hromady vchatsia zaoshchadzhuvaty». Uriadovyi kurier, Berezen 19. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/gromadivchatsya-zaoshchadzhuvaty/> (accessed May 10, 2017).

23. Lohanov, Yevhen. 2017a. «Vlada staie dedali blyzhchoiu do narodu». Uriadovyi kurier, Liutyi 15. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vlada-staie-dedali-blyzhchoyu-do-narodu/> (accessed May 10, 2017).

24. Lohanov, Yevhen. 2017b. «Kozhna biudzhethna hryvnia pratsiue na hromadu». Uriadovyi kurier, Sichen 24. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/kozhna-byudzhethna-grivnya-pracyuye-na-gromadu/> (accessed May 10, 2017).

25. Lohanov, Yevhen. 2017c. «Obiednannia spryiaie uspikhu reform». Uriadovyi kurier, Berezen 3. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/obyednannya-spriyaye-uspihu-reform/> (accessed May 10, 2017).

26. Lohanov, Yevhen. 2018a. «Hromady Zaporizhzhia dovely svoiu efektyvnist». Uriadovyi kurier, Sichen 11. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/gromadi-zaporizhzhya-doveli-svoyu-efektivnist/> (accessed May 5, 2017).

27. Lohanov, Yevhen. 2018b. «Zaporizhzhia maie ambitni plany na tsei rik». Uriadovyi kurier, Liutyi 21. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/zaporizhzhya-maye-ambitni-plani-na-cej-rik/> (accessed May 5, 2017).

240 — 28. Lohanov, Yevhen. 2018c. «Na Zaporizhzhzi znaiut, yak rozvyvaty hromady». Uriadovyi kurier, Sichen 5. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/na-zaporizhzhzi-znaiut-yak-rozvivati-gromadi/> (accessed May 5, 2017).

29. Matsehora, Kateryna. 2015. «Mistsevi vybory nevidiemni vid detsentralizatsii». Uriadovyi kurier, Cherven 5. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/miscevi-vibori-nevidyemni-vid-decentralizaciyi/> (accessed May 10, 2017).

30. Nykonenko, Volodymyr. 2016. «25 obiednanykh hromad oderzhat mizhnarodnu pidtryмку v reformuvanni». Uriadovyi kurier, Lystopad 15. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/25-obyednanih-gromad-oderzhatmizhnarodnu-pidtrimk/> (accessed May 10, 2017).

31. Omelianchuk, Inna. 2014. «Chy vyide z depresii mistseve samovriaduvannia?». Uriadovyi kurier, Cherven 13. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/chi-vijde-z-depresiyi-misceve-samovryaduvannya/> (accessed May 10, 2017).

32. Omelianchuk, Inna. 2015. «Rivnenshchynu «kroiat» ponovomu». Uriadovyi kurier, Traven 22. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/rivnenshinu-kroyat-po-novomu/> (accessed May 5, 2017).

33. Omelianchuk, Inna. 2016. «Na Rivnenshchyni vynykla zahroza rozbalansovanosti mistsevoho biudzhetu». Uriadovyi kurier, Sichen 15. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/na-rivnenshini-vinikla-zagrozarozbalansovanosti-m/> (accessed June 10, 2017).

34. Osobova, Olena. 2017. «Khto halmuie stvorennia obiednanykh terytorialnykh hromad na Luhanshchyni?». Uriadovyi kurier, Kviten 11.

<https://ukurier.gov.ua/uk/articles/hto-galmuye-stvorennnya-obyednanih-teritorialnih-gr/> (accessed June 10, 2017).

35. Pysana, Natalia. 2014. «Zakonoproekt pro biudzhetnu detsentralizatsiiu zabezpechyt rehionam finansovu samostiinist». Uriadovyi kurier, Serpen 15. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/donorstvozalishayetsya/> (accessed May 5, 2017).

36. Protsyshyn, Vadym. 2014. «Hubernii – v susidnii derzhavi». Uriadovyi kurier, Kviten 2. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/guberniyi-vsusidnij-derzhavi/> (accessed May 5, 2017).

37. Tuhluk, Vasyl. 2016a. «Berend de Hroot: «Te, shcho proponuie YeS, daie Ukraini duzhe dobru nahodu vdalo provesty detsentralizatsiiu, zrobyty z nei istoriiu uspikhu»». Uriadovyi kurier, Hruden 21. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/berend-de-groot-te-sho-proponuye-yes-dayeukrayini/> (accessed June 11, 2017).

38. Tuhluk, Vasyl. 2016b. «Myroslav PITTSYK: «Reformy slid provodyty na odnomu podykhu»». Uriadovyi kurier, Traven 13. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/miroslav-pitcik-reformi-slid-provoditi-naodnomu-p/> (accessed June 11, 2017).

39. Tuhluk, Vasyl. 2017. «Vid obiednannia do pozytyvnykh zrushen». Uriadovyi kurier, Cherven 10. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vidobiednannya-do-pozitivnih-zrushen/> (accessed June 15, 2017).

40. Uriadovyi kurier. 2018. «Vyznachenno piat priorityativ detsentralizatsii». 14 kvitnia 2018. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/viznachenopyat-priorityativ-decentralizaciyi/> (accessed May 10, 2017).

41. Uriadovyi kurier. 2018. «Detsentralizatsiia – efektyvna chastyna antykorupciinoi stratehii». 20 chervnia 2018. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/decentralizaciya-efektivna-chastina-antikorupcijno/> (accessed June 25, 2017).

42. Uriadovyi portal. 2014. «Arsenii Yatseniuk: Pozytisia Uriadu nezminna – zminy do Konstytutsii, rozshyrennia povnovazhen rehioniv u yedynii unitarnii derzhavi». 8 travnia 2014 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247282384> (accessed May 10, 2017).

43. Uriadovyi portal. 2014. «Volodymyr Hroisman: My proponuiemo zakripyty v Konstytutsii pravo mistsevoho samovriaduvannia na chastynu zahalnonatsionalnykh podatkov». 24 kvitnia 2014 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247241054> (accessed May 15, 2017).

44. Uriadovyi portal. 2014. «Volodymyr Hroisman: Federalizatsiia i detsentralizatsiia vlady ne maiut nichoho spilnogo mizh soboiu». 8 kvitnia

2014 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247188193> (accessed May 15, 2017).

45. Uriadovyi portal. 2014. «Detsentralizatsiia – yedynyi sposib dlia Ukrainy staty synnishoiu, – prezident Komitetu Rehioniv YeS M.Lebran na zustrichi z V. Hroismanom». 4 lypnia 2014 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247436026> (accessed May 10, 2017).

46. Uriadovyi portal. 2014. «Zrobleno shche odyin krok na shliakhu detsentralizatsii – mistsevi rady samostiino vyznachatymut strukturu ta chyselnist svoikh vykonavchyykh orhaniv». 3 hrudnia 2014 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247792063> (accessed May 5, 2017).

47. Uriadovyi portal. 2014. «Uriad za detsentralizatsiiu vlady, ale zasudzhuie zaklyky pro federalizatsiiu, – Arsenii Yatseniuk». 10 kvitnia 2014 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247196431> (accessed May 10, 2017).

242
— 48. Uriadovyi portal. 2014. «Uriad rishuche nalashtovanyi na provedennia reformy mistsevoho samovriaduvannia, adzhe tse kliuchova reforma, – V. Hroisman». 20 travnia 2014 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247318437#> (accessed May 10, 2017).

49. Uriadovyi portal. 2014. «Cherez tsentralizatsiiu my pochaly peretvoriuvatysia na krainu nerealizovanykh mozhlyvostei, – Volodymyr Hroisman». 17 chervnia 2014 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/247396212> (accessed May 10, 2017).

50. Uriadovyi portal. 2015. «Arsenii Yatseniuk: U nastupnomu rotsi dokhody mistsevyykh hromad zrostut maizhe na 46 miliardiv hryven». 27 hrudnia 2015 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248736858> (accessed May 10, 2017).

51. Uriadovyi portal. 2015. «Biudzhetna pidtrymka reformy detsentralizatsii zbilshena, – Hennadii Zubko». 25 hrudnia 2015 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248734995> (accessed May 5, 2017).

52. Uriadovyi portal. 2015. «Hennadii Zubko: Robota ODA maie transformuvatysia pid vymohy detsentralizatsii». 24 hrudnia 2015 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248730521> (accessed May 5, 2017).

53. Uriadovyi portal. 2015. «Detsentralizatsiia ta stvorennia novykh hromad staly nezvorotnymy, – Hennadii Zubko». 9 lystopada 2015 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248614974> (accessed May 5, 2017).

54. Uriadovyi portal. 2015. «Ievrosoiuz nadast 90 mln. yevro na pidtrymku proektiv z detsentralizatsii v Ukraini». 11 veresnia 2015 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248474609> (accessed June 10, 2017).

55. Uriadovyi portal. 2015. «Liudy poviryly u detsentralizatsiiu, i nash oboviazok – vypravdaty yikhni spodivannia, do kintsia proity shliakhom rozvytku mistsevoi demokratii, – Viacheslav Nehoda». 2 hrudnia 2015 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248674238> (accessed June 10, 2017).

56. Uriadovyi portal. 2015. «Minrehion adaptuie zastarilu model upravlinnia na mistsiakh do maibutnoi systemy vykonkomiv, – Hennadii Zubko». 22 hrudnia 2015 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248724790> (accessed June 10, 2017).

57. Uriadovyi portal. 2015. «Podalshi reformy v kraini potrebuiut zmin do Konstytutsii, – Hennadii Zubko». 25 chervnia 2015 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248277132> (accessed June 10, 2017).

58. Uriadovyi portal. 2015. «Ukraintsi pidtrymuiut reformu detsentralizatsii, – sotsioloheia». 25 lystopada 2015 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248658911> (accessed June 5, 2017).

59. Uriadovyi portal. 2015. «Iakshcho kraina vziala kurs na detsentralizatsiiu, to inshoho shliakhu, krim perevedennia mistsevykh derzhadministratsii u status prefektur, nemaie, – Viacheslav Nehoda». 13 lystopada 2015 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248627228> (accessed June 5, 2017).

243

60. Uriadovyi portal. 2016. «22 obiednani hromady hotovi rozpochaty 111 proektiv z rozbudovy infrastruktury za finansovoi pidtrymky derzhavy, – Hennadii Zubko». 23 travnia 2016 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249051244> (accessed May 10, 2017).

61. Uriadovyi portal. 2016. «Arsenii Yatseniuk: Zavdiaky biudzhethnii detsentralizatsii dokhody mistsevykh biudzhethiv v mynulomu rotsi zrosly na 42,5%». 16 liutoho 2016 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248835506> (accessed May 10, 2017).

62. Uriadovyi portal. 2016. «Volodymyr Hroisman: Hromada maie buty dvyhunom zmin, shcho zabezpechat zmitsnennia ta rozvytok Ukrainy». 7 travnia 2016 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249015112> (accessed May 10, 2017).

63. Uriadovyi portal. 2016. «Hennadii Zubko: Reformy detsentralizatsii ta enerhoefektyvnosti zalyshaiutsia priorytetnymy». 14 kvitnia 2016 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248962324> (accessed May 10, 2017).

64. Uriadovyi portal. 2016. «Zavdiaky finansovii detsentralizatsii dokhody mistsevykh biudzhethiv za rik zrosly v 1,5 raza». 5 kvitnia 2016 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248940001> (accessed May 10, 2017).

65. Uriadovyi portal. 2016. «Reforma mistsevoho samovriaduvannia

---

nemozhlyva bez fundamentalnykh zmin v systemi osvity, okhorony zdorovia ta sotsialnoho zakhystu, – Hennadii Zubko». 12 bereznia 2016 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248887899> (accessed May 10, 2017).

66. Uriadovyi portal. 2016. «TsNAPy stanut efektyvnym instrumentom reformy detsentralizatsii, – Hennadii Zubko». 11 liutoho 2016 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248824805> (accessed May 10, 2017).

67. Uriadovyi portal. 2017. «Volodymyr Hroisman: Rezultat detsentralizatsii – ponad 100 mlrd hrn dodatkovykh resursiv na mistsiakh». 31 bereznia 2017 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249865979> (accessed May 10, 2017).

68. Uriadovyi portal. 2017. «VRU pryiniala Zakon Ukrainy № 4742 – starosty v OTH otrymaly chitkyi status ta povnovazhennia, – Hennadii Zubko». 9 liutoho 2017 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249729070> (accessed May 10, 2017).

244
— 69. Uriadovyi portal. 2017. «Hennadii Zubko: Za try roky pidtrymka rehioniv z derzhbiudzhetu zbilshylas u 33 razy». 9 serpnia 2017 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250182917> (accessed June 5, 2017).

70. Uriadovyi portal. 2017. «Hennadii Zubko: Rehiony okhopleni detsentralizatsiieiu vid 25% do 75%». 23 serpnia 2017 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250219527> (accessed June 10, 2017).

71. Uriadovyi portal. 2017. «Zakonoproekt pro pryiednannia hromad do mist oblasnoho znachennia profilnyi parlamentskyi komitet rekomenduie pryiniaty odrazu v tsilomu». 7 chervnia 2017 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250047485> (accessed May 5, 2017).

72. Uriadovyi portal. 2017. «Minrehion: Obiednani hromady osvoily 95% subventsii na rozvytok infrastruktury svoikh terytorii. Reforma diie». 13 sichnia 2017 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249655902> (accessed May 10, 2017).

73. Uriadovyi portal. 2017. «Ploshcha obiednanykh hromad v Ukraini bilsha za Uhorshchynu chy Portuhaliuu, – Hennadii Zubko». 20 chervnia 2017 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250082014> (accessed June 5, 2017).

74. Uriadovyi portal. 2017. «Uriad spriamuvav 1,5 mlrd hrn subventsii na formuvannia infrastruktury OTH». 7 chervnia 2017 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250045867> (accessed June 5, 2017).

75. Uriadovyi portal. 2017. «Utvorennia ahlomeratsii mozhe daty novyi poshtovkh dlia rozvytku hromad, – Viacheslav Nehoda». 16 liutoho 2017 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249748511> (accessed June 5, 2017).

76. Uriadovyi portal. 2018. «V Ukraini stvoreno 705 obiednanykh hromad, i protses nabyratyme obertiv, – Hlava Uriadu». 4 chervnia 2018 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/v-ukrayini-stvoreno-705-obyednanihgromad-i-proces-nabiratime-obertiv-glava-uryadu> (accessed June 10, 2017).

77. Uriadovyi portal. 2018. «Volodymyr Hroisman: Sohodni peredaly hromadam shche ponad 20 tys. Ha zemel». 5 kvitnia 2018 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/volodimir-grojsman-sogodni-peredali-gromadamshe-ponad-20-tis-ga-zemel> (accessed June 10, 2017).

78. Uriadovyi portal. 2018. «Do mistsevykh vyboriv 2020 roku my b khotily pidiyti z maksimalnoiu kilkistiu obiednanykh hromad, – Hennadii Zubko». 5 liutoho 2018 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/do-miscevih-viboriv-2020-roku-mi-b-hotili-pidijti-z-maksimalnoyukilkistyubyednanih-gromad-gennadij-zubko> (accessed June 10, 2017).

79. Uriadovyi portal. 2018. «Estoniia demonstruie vsebichnu solidarnist z Ukrainoiu i pidtrymku reform – zustrich Hlavy Uriadu z Prezydentom Estonskoi Respubliky». 22 travnia 2018 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/estoniya-demonstruye-vsebichnu-solidarnist-zukrayinoyu-i-pidtrimku-reform-zustrich-glavi-uryadu-z-prezidentomestonskoyi-respubliki> (accessed June 10, 2017).

245

80. Uriadovyi portal. 2018. «Z pochatku roku mistsevi biudzhety obiednanykh hromad oblasti zrosly na 26%». 14 bereznia 2018 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/z-pochatku-roku-miscevi-byudzhetyobyednanihgromad-oblasti-zrosli-na-26> (accessed June 15, 2017).

81. Uriadovyi portal. 2018. «Reforma detsentralizatsii dozvolyla zbilshyty zahalnyi obsiah mistsevykh biudzhativ do 231 mlrd hrn, – Hlava Uriadu». 28 liutoho 2018 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/reformadecentralizaciyi-dozvolila-zbilshiti-zagalnij-obsyag-miscevih-byudzhativdo-231-mlrd-grn-glava-uryadu> (accessed June 15, 2017).

82. Uriadovyi portal. 2018. «Tretyna obiednanykh terytorialnykh hromad uzhe otrymala silhospzemli vid Uriadu». 6 chervnia 2018 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/tretina-obyednanih-teritorialnih-gromaduzhe-otrimala-silgospzemli-vid-uryadu> (accessed June 15, 2017).

83. Uriadovyi portal. 2018. «U Yevropi vysoko otsiniuiut i pidtrymuiut detsentralizatsiiu ta rozvytok rehioniv v Ukraini, – Viacheslav Nehoda». 12 bereznia 2018 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/u-yevropi-visokoocinyuyut-i-pidtrimuyut-decentralizaciyu-ta-rozvitok-regioniv-v-ukrayini-vyacheslav-negoda> (accessed June 15, 2017).

84. Uriadovyi portal. 2018. «Uriad peredav zemli silhosppryznachennia pershym semy obiednanyh hromadam». 27 liutoho 2018 r. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/kabmin-peredav-zemli-silgosppryznachennyapershim-semi-obyednanim-gromadam> (accessed June 15, 2017).

85. Tsentralna vyborcha komisiia. 2018. «Komisiia zvernulasia do komitetiv Verkhovnoi Rady Ukrainy z pytan pravovoi polityky ta pravosuddia i z pytan derzhavnoho budivnytstva, rehionalnoi polityky ta mistsevoho samovriaduvannia shchodo pidhotovky vidpovidnykh zmin do zakonodavchykh aktiv dlia unormuvannia osoblyvostei orhanizatsii pidhotovky ta provedennia pershykh mistsevykh vyboriv». 5 veresnia 2017 r. http://www.cvk.gov.ua/news/news_05092017.htm (accessed June 15, 2017).

86. Cheban, Oleh ta Svitlana Isachenko. 2015. «Mistsevi biudzhety staly bahatshymy». Uriadovyi kurier, Serpen 8. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/miscevi-byudzheti-stali-bagatshimi/> (accessed October 14, 2017).

246

— 87. Shevchuk, Ivan. 2014. «Vershky i korintsi mistsevoho biudzhetu». Uriadovyi kurier, Veresen 18. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vershki-ikorintsi-miscevogo-byudzhetu/> (accessed October 14, 2017).

88. Shevchuk, Ivan. 2015. «Iak otsiniuiut protsesy detsentralizatsii na Odeshchyni?». Uriadovyi kurier, Berezen 3. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/yak-ocinyuyut-procesi-decentralizatsiyi-na-odeshini/> (accessed October 14, 2017).

89. Shot, Mykola. 2016. «Ternopilshchyna – lider ukraini z obiednannia terytorialnykh hromad». Uriadovyi kurier, Berezen 30. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ternopilshina-lider-u-krayini-z-obyednannya-terito/> (accessed June 5, 2017).

90. Shpak, Viktor. 2017. «Volodymyr Shyrma: «OTH – ne samotsil, a shliakh vyrishennia nahalnykh potreb hromad»». Uriadovyi kurier, Kviten 6. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/volodimir-shirma-otg-ne-samocilshlyah-virishennya/> (accessed June 15, 2017).

91. Iurchenko, Mykhailo. 2017. «U Dnipro vidchuvaiut vyhody detsentralizatsii». Uriadovyi kurier, Liutyi 28. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/u-dnipro-vidchuvayut-vigodi-decentralizatsiyi/> (accessed June 15, 2017).